

ARANYOSVIDÉK

FÜGGETLEN POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Megjelenik hetenként szombaton

Kiadóhivatal:

PÖRNY JÓZSEF könyvkereskedése Fő tér 35. sz.
hol a hirdetések is felvéstetnek. Telefon sz. 34

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre — 8 kor. || Negyed évre — 2 kor.
Fél évre — 4 kor. || Egy szám ára 10 fill.

A lap politikai részének szerkesztője:

DR. FRIED FARKAS, felelős szerkesztő

A lap társadalmi részének szerkesztője:

BOROSS ELEK, társszerkesztő.

Szerkesztőség:

Torda, Vallássz.-tér 35. szám. Telefon szám: 34

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőség címére küldendők

Kéziratokat vissza nem adunk.

Hamvadó tüzek.

A régi ősmunda szerint Csaba vitéz daliáival eltűnt sok-sok hőstett után a Hadúrnak különös rendeletéből és a székelység azóta minden nagyobb megrázkódtatása alkalmával lesi-várja az istenített hőseket, hogy majd azok megsegítik őket nagy szenvedéseik közepette. Amikor bárány felhők úsznak az égen, mikor tejút önti el a fenséges kékséget, mikor fárasztó napimunka után összeülnek kicsinyek és nagyok, fiatalok és vénnek holdvilágos estén, mikor megperdül az orsó a fonóban és szájról-szájra jár a mese, vigszág, öröm, jókedv veri fel a falu esendjét, aztán meg rendre elül minden és a jó lelkiismeret nyugalma váltja fel a nappali zajt, akkor és mindenkor eszébe jut a gondolkozó székelynak a hadak útja, a mese módra eltűnt fiatal vitéz daliáival és tőlük, csupán tőlük várnak mentséget és szabaddulást.

Óh, hány ifju Csaba vitéz kelt ezelőtt 3 évvel harcra, háborúra, óh, hány százan és ezren indultak nekifeszült mellel, vidám lelkes jókedvvel hosszú, nehéz utra és hányan tűntek el nyomtalanul, de dicsőségesen, mint a mondák ifju vezére. Egészségesen, épen, üdén, vidáman, muzikaszóval mentek zajos csatákba és azután elhullottak annyi sokan, annyi százan a haza szent nevével ajkukon, vagy pedig visszazúgtek beteg, csonkán, sápadtan, hervadt kedéllyel, zajtalanul, szívükben kitért reményekkel, hamvadó tűzzel, lélkükben ezernyi sok lemondással, világfájdalommal, kik e földi szép életet a magunk számára elvesztettek hitték és valóban csak akkor tér vissza szívükbe a reménység halvány sugára, ha magunkról hallunk, ha a társadalom magáévá teszi a kérdést, hogy miként lehetne ezeknek a bēna, rokkant. hőseknek enyhíteni sorsu-

kat, letörölni, oly sok ezer arcról a fájdalom könnyét és emberré tenni az emberronsot, ki embertársaiért lett emberek áldozata. Az állam, hiszem, mindent el fog követni érdekükben, de ez még mind kevés lesz, ha a társadalom nem támogatja e nehéz munkájában a kormányt. Nekünk, kikért feláldozták magukat, nekünk kell kezünkbe vennünk a segítség magasan lobogó zászlóját és filléreinket kell érettük leraknunk a haza oltárára. Amikor a nagy szabadságharc után letörött a zászló és örvöngő győzelmi ünnepeket ült az el-lenség, akkor országsszerte utcákon állottak a „csonka hősek“ és ezeket a dicsőket a magyar nemzetnek kellett volna meglátnia, ma az új eszmék korszakában nem szabad a világháború hőseinek boldulnia. Emberbaráti intézményekkel, nagy-nagy elhatározással és türelemmel kell mindnyájunknak áldoznunk, hogy ne csak a história lapjain legyenek arany betűkkel megörökítve a dicső küzdők, nemcsak tisztelettel emelje meg előttük e nemzet apraja, nagyja alapját, hanem biztosíthassunk számukra, az állammal karöltve megélhetést, számtalan szenvedés után bizonyos foku és testi fogyatékoságuknak megfelelő kényelmet, próbáljuk kiegyenlíteni azt a veszteséget amit az apa rokkantsága a családjának okozott, adjuk vissza a bēna hőst az egészséges magyar társadalomnak, akikért küzdött, csatázott és ne megalázó alamizsna legyen ez adomány számára, hanem valóban megérdemelt jutalma, melyet emelt büszke fejjel vehet át a csaták rokkantja, mint jogos tulajdont és nem piruló arccal, ezerszer meggörnyedt testtel, mint kegyteljes alamizsnát. Nekünk, itthon levőknek ilyenforma eszmékért is kell lelkesednünk és filléreinkkel elősegítenünk egy nagy emberséges épület megalkotását, melynek váza a kegyelet, kövei pedig őszinte, emberszerető, de jogos jutalmi azoknak a dicsőknek, kik a be-

esület mezején vértettek e honért és mindnyájunkért.

Istenem, hány ifju Csabát emlegethetünk az eltűntek legendás csoportjából és, hány fiatal rokkant Csaba hős él most itt közöttünk, kiknek holdsütéses éjjelen, mikor csendes minden és elszállanak a képzelet szárnyain a vészek mezejére, a mi segítségünket kell várniok, de nem oly reménytelenül és ábrándozva, mint a székelység várja a hadak útján tova robogó vitézek megérkezését, hanem jogosan és méltányosan, mert hiszen ők ezt kiérdemelték, nagy, nehéz és súlyos megpróbáltatások férfias munkájával és a legkevesebbet, a hazafias segítséget jogosan el is várhatják az államtól és a társadalomtól.

A magyar nemzet diadalmason megfelelt nemzeti hivatásának e világháborúban és szent a meggyőződés, hogy rokkant hőseink segítése terén is ki fogja állani a versenyt Európa bármely más nemzetével és vele született természeténél fogva is, amíg csak egy falat kenyere lesz, azt szívesen ossza meg a szenvedőkkel és filléreivel segít újraépíteni száz, meg ezer megrongált fészket és boldogságot teremti intézményekkel, melyeknek kitüntetett és megbecsült dédelgetettjei lesznek a hős rokkant katonák!

K. Pallós István.

Évforduló.

1917. július 28-án a háború negyedik évébe léptünk. Szomorú jubileum. Katonának, civilnek, öregnek és fiatalnak egyaránt szomorúan emlékeztetéses jubileum.

Eddig még nem ismertünk ilyen évfordulót, hanem mindig valami kedves eseményről, hozzánk közel állórak születéséről, haláláról emlékeztünk meg, hol vígan, hol szomorúan, de mindig ünnepélyesen.

Még benne élünk az események forgatagában, vagy hogy közkedvelt kifejezést használjunk: történelmi időköt élünk, de a háború kitörése már némileg a múlté, már visszaemlékezünk rá már történelmi.

1914. június 28-án dördült el az első lövés, mely kioltotta Ferenc Ferdinándnak

Szeplő

májfolt és mindennemű kiütés ellen legjobb a

Liliom-Crém

száraz: nappali használatra
zsíros: éjjeli használatra.

Kapható a készítőnél; Mike „Védangyal“ gyógytárában Torda. Próba tégely 1.—fill. Egy adag 1-30 k.

és nejének, trónunk várományosának életét. Tulajdonképen ez volt a jel a világháború kitörésére.

Kormányunk felszólította a szerb kormányt, hogy adjon elégtételt a galád tetért.

A válasz július 27-én meg is történt; de nem volt kielégítő. Erre július 28-án a következő jegyzéket, illetőleg hadüzenetet küldtük Szerbiának:

„Minthogy a szerb kormány arra a jegyzékre, melyet részére Ausztria és Magyarország belgrádi követe 1914 évi július hó 23-án adott át, kielégítő választ nem adott, a cs. és kir. kormány kénytelen maga gondoskodni jogainak és érdekeinek védelméről és ebből a célból a fegyverek erejéhez fordulni. Ausztria és Magyarország eunél fogva a jelen pillanattól kezdve Szerbiával szemben hadiláapotban levőnek tekintti magát. Ausztria és Magyarország külügyminisztere Berchtold gróf s. k.”

Ezután az események egész özöne zúdult egyszeriben reánk. Július 30-án Oroszország elkezdte a mozgósítást. Július 31-én a német császári kormány tudatta az orosz kormányval, hogy amennyiben 12 óra alatt nem szüntetik be a katonai előkészületeket és erről határozott nyilatkozatot nem tesznek, úgy Németország is azonnal megkezdheti a fegyverkezést. Ugyanakkor e napon a német kormány kérdést intézett a francia-kormányhoz, hogy egy német-orosz háború esetén milyen magatartást tanácsolja.

Július 31-én megboldogult királyunk Ferencz József is elrendelte az általános mozgósítást és Népeikhez szótartó intézett.

Öt nap alatt minden katona bevonult és jelentkezett hivatási szolgálatra. Derék fiatalok mind ki akarták venni részüket a honvédő harcban.

1915 július 28-án a negyedik hadtest elidült Szerbia ellen és felcsendült a világháború első nótája:

„Ferencz József azt üzent,
Elfogyott a regimentje...”

Három súlyos, eseménydús, örökemlékeztető esztendő telt el azóta...

A tordai hősök emlékéért.

Szépsikerű hangverseny.

Torda, aug. 3.

Pihennek már dúló csaták után...

Kilobbanta prométheuszi tűz szemeikből, édes hazánkért rajongó szívük kihűlt, utolsót dobant.

Fegyvereiket forgató karjaik merevek, hidegek. Ádáz tusák után olyan némák, kavargó viharok idegtépő larmája után olyan szelídek, olyan csendesek... Hiszen alusznak... pihennek...

A nagy-nagy seregből egy kis csapat itt aluszza csendes álmát a tordai temetőben. Honvédő hőseink szent mátyr-táborából ez a mi mementónk: ez a tordai osztag, a ki az Aranyosparti temetőkerítésben álmodik az annyi vérrel védett magyar haza nagyságáról, fényes jövődjéről... Óh vajha valóra válnának hősök szent vérében fogant, sirjaik mélyéről Égbe szálló, ragyogó magyar álmok, magyar imádságok!...

Gyönyörű, humánus gondolat volt gróf Bethlen Sándorné Ömeltóságától az, hogy első úttörőként lobogót bontott azon hősök emlékének megörökítése érdekében,

a kik síri álmukat a tordai temetőben alusznak, a kik itt nyugsznak a mi porladó szeretteink között. Mindenképen méltó az ő emlékeztetük arra, hogy külsőleg is sir-emlék hirdesse jövő generációknak a mi hálás tiszteletünket Irántuk! Hazafias és lelkeket átjáró szép gondolat volt ez s a megvalósítása, az eszme megtestesítésének első megnyilvánítása: a szerdai hangverseny hasonlóképpen impozáns, fényes sikerű volt. Ez a szép erkölcsi és anyagi siker sokáig emlékeztet lesz Tordán s beszédes bizonyossága volt egyrészt közönségünk hazafias kegyeletének, másrészt a zaslóbontó, nemesszívű fehérvári grófné iránti általános, ragaszkodó szeretetnek és nagyrabecsülésnek.

Az estély tiszta jövedelme meghaladta a 2000 koronát. Ez a ritkaság s maga ez a jelentékeny összeg remélhetőleg gyorsan gyarapodó alapja a Tordán nyugvó hősök emlék-obeliskjének.

A hangverseny minden tekintetben fényessikerű és nagyszabású volt. A szokatlannál dús és nívós műsor valóban kellemes meglepetéssel volt a Vigadó termét zsúfolásig megtöltött, nagy és fényes közönségre, mely mindenik szereplőt elhalmozta a magas művelzetet honoráló szíves, meleg tapsnival. A két szakaszból állott gazdag műsor összes szereplői kolozsvári vendégek voltak, kiknek a művészvilágban súlyos nevék van. V. Hegyi Lili, B. Baranyay Jolán énekesnők, dr. Bródy Miklós, a kolozsvári Nemzeti Színház kiváló karnagya, C. Papp László kitűnő tenoristája és Kollár Karoly hegedűművész léptek fel és nyújtottak sok-sok művelzetet a publikumnak. Zúgó tapsok honorálták V. Hegyi Lili és B. Baranyay Jolán kedves énekszámait, magasiskolájú csengő énekeit, Kollár Karoly mesteri hegedűjátékát, melyvel elbűvölő hatást tud gyakorolni. Melegen ünnepelte a publikum C. Papp Lászlót, a dal művészet is, kiknek lágy, melegszerű hangja a szívek mélyét járta át. Az ének- és zeneszámokat Bródy karnagy kísérte mesteri technikával zongorán s a szép siker ovációjának méltó osztályosa volt. — A szépsikerű hangverseny 1/12 órákor végződött.

A siker lelkes munkásai voltak buzgó, agilis közreműködésükkel, a grófné Ömeltóságának mindenre kiterjedő figyelmességű rendezői vezetése mellett: Sipos Béláné, Székely Rebus, Fülöp Sándor, (a pénztárnál), továbbá: dr. Martyni főhadnagy, Gárdonyi Sándor és Tatyai főhadnagy.

Az estély anyagi elszámolása a következő: Az estélyen felülfizeték:

100 K-t Özv. gróf Bethlen Bálintné, Hirsch Lajos, Mendel-sörgyár, 50 K-t gróf Bethlen Sándor, Lazar M. Simon, Selényi igazgató, 20 K-t dr. Balogh Elek, Osztián Ernő, Ferencz Ferenc, dr. Eckhardt Tiborné, gróf Bethlen Sándorné, Erdélyi Elemér, dr. Szenkovits Aurél, 10 K-t Almásy Iván őrnagy, Kőváry Andorné, Velits Károly gyógyszerész, Füssy József keresk. özv. Nagy Miklósné, Tóth Lacika, Sándor József, dr. Csurá György, Stanciu Miklós főmérnök, Spatz Mártonné, Rónai Manóné, Frenkel József Gombos Lászlóné, Fajk Ödön, dr. Elek Károly főgy., ifj. Gegesi Sámuel, dr. Deésy Ferenc, Nagy Dénes, Tósa László, Vas Imre, 7 K-t Harmath Béla, 6 K-t Boross Elek, 5 K-t Lőrinczy Géza Herbst Mórné, id. Gegesi Samu, Gönczi Sándorné, Balogh Mártonné, dr. Napendruck Kálmán, dr. Szeberényi Gyula, Zurik György, dr. Friedl Farkas, Grosz Miksáné, Péter Antal, Adler Ignác, Diecz

István, N. N., 4 K-t Moor Sándor, Harmath Sándor, Jakab Gergelyné, Borbély Annus, Binder és Ladányi, Amirás Géza, 3 K-t Istváni Árpád, Sipos Béláné, 2 K-t Szász Ferencné, Szalkai Jánosné, Bertalan Rózika, Szántó N., Nagy Tamás, Bölöni Kálmán, Sipos Mihályné, Placintár János, Pálfi Dezső, Gegesi Árpád, László Károly, 1 K-t Bertalan József, Kovács Péterné Csutak Károly, Santa József Németh Kálmán.

Szerkesztőségünkhez uóllag a következő felülfizetések folytak be: 100 K-t Solvay művek, 20 K-t dr. Pick Waldemár igazgató, Várady Dániel, Gipszgyár, Kimpel Antal, 10 K-t ifj. dr. Wolff Gyula, dr. Popescu György, dr. Wass Zoltán, Farkas Ferenc (Marosludas), Pikkal Jenő, Tóth Olivér, Tóth Olivérné, ifj. Gegesi József, Bagge, Pártos Adolf, Murgau János, 6 K-t Borbély N. Niklós, 5 K-t dr. Mokossiny Gusztáv, dr. Altea János (Marosludas), Kálmán József 20 K. Összesen 326 korona.

Ezt az összeget közvetlenül eljuttattuk gróf Bethlen Sándorné Ömeltóságához. A nemes célra való további szíves adományokat lapunk készséggel közvetít.

Mérleg:

Jegyekből bejött:	1580 K. — f.
Felülfizetésekből: (950+326)	1276 K. — f.
Összesen:	2856 K. — f.
Összes kiadás volt:	822 K. 76 f.
Tiszta jövedelem volt:	2033 K. 24 f.

A részvét.

Üdvözlét gr. Bethlen Sándorné Ömeltóságához,

Égi lény, akiről szól ez a kis ének,
Nincsen párja sehol csodás szépségének.
Isten parancsolta, égből szálljon földre,
— És a parancs folytán angyal-szárnyat öltve
Az égből leszállott.
Hogy itt bejárhassa széles e világot.

Mig égből lakozott, társai körében,
Ő is részes volt a menny-ég örömeiben;
Mig az Isten trónja közelében helye,
Nem vonzotta soha a földnek szerelme;
De mióta itt van:
Együtt érez velünk minden... minden bajban.

Honnan eltávozik, fény marad nyomában.
Világot derít a sötét éjszakában,
Azt a helyet, ahol elhalad az útja,
Üdítő zöld pázsit azonnal befutja.
Virágos lesz minden,
S fölcsendül a dal a lombok sűrűjében.

S ki e lény, akit az Isten küldött nekünk,
Hogy általa csakis jóban legyen részünk;
A ki munkája közt soha el nem fárad,
A ki minden percben követ el csodákat —
Ez a lény: a Részvét!

Angyalok közt nyerto tündöklő szépségét.

S ennek a Részvétnek minő a munkája!
Gyönyörrel tekinthet mindenki rája.
Nincs abban egy vonás, amely rút, torz lenne.
Csakis a szeretet, a mi ragyog benne.
S meglepet hint szerte;
Mert az Isten ezt így s nem másképp rendelte...

Élőfény: Szeretet s Részvét van szívében,
A kit rég ismerünk a Jóság jegyében;
Ki hogyha a Közért valamit tenni kell,
Jelen van ott mindig munkaerejével,
Hogy áldást hintsen szét, —
Kimutatva ezzel lelkeinek szépségét.

Nagy Albert.

RENGETEG alkalmi **vétel** A FRENKEL BAZÁRBAN.

Legujabb.

Csernovitzot visszafoglaltuk.

Bpest, aug. 3. Sajtó hadiszállásról je entik, hogy ma reggel osztrák-magyar csapatok bevonultak Csernovitzba. Miniszterelnöki osztály.

HIREK.

EMLEKEZTETŐ NAPTÁR.

Augusztus 6-án d. e. 11 ó, Főispáninstalláló vármegyei diszközgyűlés

Augusztus 7-én este 8 órakor műsoros estély a hadi árvák javára a Vigadóban.

Augusztus 10-ig kell jelentkezniök a 18—20 éves népfelkelőknek a katonai ügyosztályban.

Augusztus 15-én délután 4 órától kezdte nagy népiünnepély a Ligetben a hadi árvák javára.

— Vármegyénk installáló diszközgyűlésére dr. Horváth Miklós alispán ur a következő meghívót bocsátotta ki:

Torda-Aranyos vármegye alispánjától. 7908—1917 szám. Torda-Aranyos vármegye Törvényhatósági Bizottságát f. évi augusztus hó 6-án d. e. 11 órakor Tordán, a vármegye székházában tartandó rendkívüli diszközgyűlésre ezenmel tisztelettel összehívom. A közgyűlés tárgysorozata a következő: 1. A m. kir. belügyminister urnak 23215/917 eln. számú leirata, amelyben tudatja, hogy Ócsászári és apostoli királyi Felsége dr. Betegh Miklós v. b. t. i. ur Önagymeltságát saját kérelmére Torda-Aranyos vármegyei főispáni állásától felmenteni és Méltóságos gróf Bethlen Sándor vármegyei másodfőjegyző urat Torda-Aranyos vármegye főispánjává ki nevezni méltóztatott. 2. Méltóságos gróf Bethlen Sándor főispán urnak eskütétele. Torda, 1917 július hó 28 án. Dr. Horváth Miklós s. k., alispán.

— Felkérjük a közönséget, hogy a lapunk szellemi részét illető közleményeket ne a kiadóba, üzletbe, avagy felelőtlen egyének kezeihez, hanem a szerkesztők kezeihez szíveskedjék juttatni, mert máskülönben a nem ezen természetes úton beadott kéziratokat egyszerűen nem közöljük.

A szerkesztők.

— Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. Ersek Gézáé, az Orosz Erzsébet járábányai áll. tanítónőt az alsójárú áll. el. iskolához; — Kajtsa Dénes áll. tanítót a m-ludas-Andrássytelepi áll. el. iskolához áthelyezte.

— Kinevezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter E m ö d y n é. Eperjessy Máriát az aranyosbányai; — Homonnay Lionát a járábányai; — özv. Józsané, Málnassy Mathildot a mezőzáhi; — Kardos Annát a mezőtóthi; — Nagy Andor tordai róm. kath. el. isk. kántor-tanító a gerendkeresztúri; — Péter Margitot a székelőföldvári; — Ribicei Nemess Viktort a mezőköbölkúti áll. elemi iskolához tanítónővé, illetve tanítóvá kinevezte.

— Eljegyzés. Hirsch Mór marosludasi kereskedő eljegyezte Princz Emmuskát Tordáról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kitüntetés. Halmágyi Ferenc pénzügyőri fővigyázó jelenleg mint egy nehéz üteg szolgálatvezető tűzmestere teljesít katonai szolgálatot. Végig küzdötte a montenegrói dicsőséges hadjáratot és most az olasz harctéren küzd. A 10-ik isonzói nagy ütközetben tanúsított hősiesség magatartásáért az ezüst vitézségi érem II. osztályával lett kitüntetve.

— Közönségünk jótékonyága. A vármegyei hadiárvák javára Székely Lajos maroskecei kjegyző a hadisegélyes asszonyoktól 71 kor. 15 fill. gyűjtött. A Szerkesztőségtől átvettem

48 kor. 70 fill., összesen: 4205 kor. 42 fill.

A háboruban megvakult katonák javára a Szerkesztőségtől átvettem 40 kor. Legutóbbi kimutatás 3865 kor. 91 fill. összesen: 3905 kor. 91 fill.

Az 1916-ik esztendőben az időközben elhunyt Major Károly huszár részére gyűjtött 339 kor. 74 fill. kamatokkal 358 kor. 24 fill. továbbá Kiss András honvéd részére 250 kor., kamatokkal 263 kor. 60 f-t azon kéressel adtam át vármegyénk alispánjának, hogy ezen összeg a közkházban ápolt csonka hőseink részére, művértagok beszerzésére fordítassék.

Betegh Miklósné.

— Kántorválasztás. Az ótordai református egyházközségben a kántorválasztás f. hó 5 én d. e. 11 órára tüzetett ki. Felhívom azért, s egyben szeretettel kérem a választásra jogosult hiveket, h. a jelzett időben megjelenni szíveskedjenek. Választásra jogosultak mindazok, a kik a jelen év május 20-án összeállított választó névjegyzékbe felvéttettek. Választási jogát mindenki csak személyesen gyakorolhatja. A választást megelőzőleg reggel 9 órakor a Neveldeben presbiteri gyűlés tartatik, amelynek tárgya a választás előkészítése. Kérem azért a presbiter urakat e gyűlésen pontosan megjelenni szíveskedjenek. Nagy Mózes, lelkész.

— A gabona termés bejelentése, a bevásárlás és a lisztel való ellátás tárgyában Osztián Ernő h. polgármester részletesen tájékoztató, hirdetményt adott ki, mely a szükséges felvilágosításokat s egyben az utcák sorrendje szerinti jelentkezés időpontjait is tartalmazza. (Jelenkezés aug. 6-11-én.) Olvassa el mindenki e fontos hirdetményt, mely már ki van ragasztva s kövesse utasításait!

— Az Iparosok Önképző Egyesülete részére dr. Betegh Miklós v. b. t. i. ny. főispán, az egylet dísztagja 50 koronát adományozott. Az egylet vezetősége hálás hangú köszönnifirattal nyugtázta a kegyes adományt, mely most epen a legnehezebb lét fenntartási körülmények közt nyújtott jól eső segítséget ennek a nemeshivatásu kultúregyletnek.

— Népiünnepély a hadi árvák javára! Főispánunk Önméltóságának lelkes kezdeményezésére és vezetésével e hó 15-én a Ligetben nagyszabásu népiünnepély lesz, a Torda-Aranyos vármegyei elesett hősök árvái javára. A délután 4 órakor kezdődő népiünnepély dus programja minden pontjában ujszerű, mulató, szórakoztató és igen hatásos lesz. Felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt kellemes időtöltést nyújt majd e népiünnepély, melyen a zenét egy teljes honvédszenekar fogja szolgáltatni. E szépsikerűnek ígérkező, hadi jótékonycélu népiünnepély programja közelebbről lesz közölve; de már most felhívjuk arra közönségünk figyelmét.

— Bucsulakoma. Abból az alkalmából kifolyólag, hogy Horgos Izidor pénzügyigazgatósági irodavezető a miniszter által a dési pénzügyigazgatósághoz lett áthelyezve, tisztviselő társai tiszteletére f. hó 2 án, a Sörház vendéglőben bucsulakomát rendeztek, ahol az éjjeli órákig, kedélyes hangulat mellett bucsuztatták a Tordáról távozó derék szorgalmas tisztviselőt.

— A vak katonák és hadi árvák javára Moskovits Bernát tordai terménykereskedő

egy per-nyeréséből kifolyólag lapunk útján a vak katonák javára 40 koronát, a tordai hadi árvák javára 40 koronát adományozott. — E 80 koronát is eljuttattuk Betegh Miklósné Kegyelmes Asszonyhoz.

— Tanudij a hadiárváknak. Dr. Horváth Ferenc kir. járásbíró 5 koronát küldött be lapunkhoz, mint egy bírósági ügyben ifj. Szabó Sándor által a fsztmihályi hadi árvák részére adott tanudijat. Ezt az összeget is eljuttatuk Betegh Miklósné Kegyelmes Asszonyhoz.

— Tisztviselők segélyezése. Az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének elnöksége a napokban felkereste gróf Batthyány Tivadart, ő felsége személye körüli minisztert, hogy a tisztviselők ügyei felől tájékoztassa és támogatását kérje. Válaszában gróf Batthyány Tivadar felemlítette, hogy a szolgálati pragmatikát illetőleg gróf Esterházy Mór miniszterelnök rövidesen fel fogja hívni az Állami Tisztviselők Országos Egyesületét véleménynyilvánításra és javaslatok előterjesztésére.

Közölte továbbá, hogy a tisztviselők élelmezésének kérdését a kormány épp most igen komoly tárgyalás alá vette és felhívja az Országos Egyesület vezetését, hogy ez ügyben keressék fel az illetékes szakminiszter urakat és a Közélelmezési Hivatalt új elnökét, mert a kormánynak komoly szándéka e kérdést a hivatalnokok, érdekeiben gyorsan megoldani. Azután tudomására hozta az egyesület vezetésének, hogy a kormány a törvényhozás által ezután megállapítandó újabb és az eddiginél mindenesetre telemesen magasabb háborus segély terhére egy újabb, felemelt beszerzési gelyről már harározatot hozott. A pénzügyminiszter rövidesen ki fogja adni az erről szóló rendeletet. Batthyány biztosította az egyesület vezetését úgy a kormány, mint a saját nevében, hogy a közalkalmazottak egyeivel ezután is a legmelegebb szeretettel fognak foglalkozni.

— Műsoros estély a hadi árvák javára. A mint már közöltük, aug. 7-én (kedden) este 8 órakor kezdődőleg a Vigadóban nagyszabásu műsoros estély lesz a tordai hadi árvák javára. Az estélyt a Szent Ferenc III. rendje rendezi s műsora igen nívós és élvezetes lesz. Az estély iránt a közönség szokatlanul nagy érdeklődése nyilvánult meg, jegyek már alig vannak s ezen előjelekből a legszebb siker következtethető.

— A tisztviselők beszerzési csoportja felkéri a buzát előre bevásárolni óhajtó tagjait, hogy a megbízottaknál levő izekre augusztus hó 5-én déli 12 óráig iratkozzanak fel, hogy ennek alapján az intéző-bizottság a szükséges mennyiségű buzut beszerezhesse.

— Nagy tűz Kövenden. Kedden délután 4 óra tájban gyorsan terjedt el a rémhír városunkban: *Ég Kövend! Az egész falu lángokban áll!* A tordai önkéntes tűzoltó testület azonnal segítségére sietett nagy szivattyújával az égő Kövendnek, hol bár a pusztító elem veszedelme tényleg nagy volt, mindazáltal híre merészen kinagyítva szárnyalt át Tordára. Délután fél 4 órakor Mezei Tamás jómódu kövendi gazda buzakalángyája ismeretlen okból higyuladt s ettől a nyári forróságban csakhamar tüzet fogtak a szomszédos házak, melléképületek és takarmány-kazalok. A tűz hírére a kövendi és környékbeli emberek a mezőkről rohantak a tűz oltására, melyből derekas, hajnali 4 óráig tartó kemény munkával vették ki a részüket a tordai, sinfalvi rákosi és várfalvi tűzoltók. Különösen a tordai tűzoltóság két tagjai Simándi József és Daniel Miklós tüntették ki leginkább magukat. A tűzoltók megfeszített munkájának eredményeként sikerült a tüzet hajnalra teljesen eloltani s ezzel megóvni a jó magyar falut a teljes elhamvadástól.

Igy is 7 lakóház melléépületeivel, 2 borju, egy disznó, sok majorság, buza, árpa, rozs, zab, széna és egyéb takarmány esett a tűz martalékául. A tűz színhelyén megjelent Erdélyi Elemér főszolgabíró is, a rendet Major Tivadar cserdörtörzsőrmester tartotta fenn s az oltást vezette Nagy Sándor bíróval együtt. A lelkes oltási munka iránti köszönet jeléül Pálfi Árpád kövendi földbirtokos a tüzoltókat megvendégelte. A tüzkárosult gazdák: Mezei Tamás, Egri Márton, Fazakas Ferenc, Pap Vaszi, Egri Miklós, Kerekes Marci, Farkas Dénes. A kár közel 400.000 korona, melyből biztosítás útján csak kevés térül meg.

A károsultak mindenképen múltók a társadalom segítő részvétele.

— **A 18—19—20 éves népfölkelők szemléje.** Tordán is közhírré lett már téve a Honvédelmi Miniszternek azon legújabb rendelete, mely az 1897, 1898 és 1899 évbéli születésű, vagyis 18.—19.—20 éves, eddig alkalmatlannak talált népfölkelőknek összeírása és *V-ik pótszemlére* való állása iránt intézkedik. A rendelet értelmében az említett korosztályú ifjak, valamint az eddigi szemlékről elmaradt egyének személyi adataikat igazoló okmányaikkal (népfk. ig. lap, munkakönyv, keresztlevel, stb.) kötelesek összeírásra jelentkezni a tartózkodási hely hatóságánál (*Tordán aug. 10-ig a katonai ügyosztályban*). A szemlék szept. 3-tól szept. 22-ig lesznek megtartva. Hogy Tordán mikor lesz a szemle, az később lesz megállapítva és közölve. — A jelentkezés vagy szemlére-állás elmulasztása karhatalmi elővezetést és súlyos büntetést von maga után.

— **A Dániában levő osztrák magyar hadifoglyok** (ugy a tisztek, mint a legénység) tartózkodási helye: Lager „Hald bei Viborg (Jütland)”, a Norvégiában levők közül pedig a tiszteké: „Boli Telemarken, Liljeld Sanatorium”, a legénységé: „Eidsvold, Pension Hammerstad”. E címekre lehet nekik postai küldeményeket küldeni. Lapoknak és könyveknek küldésére, illetve közvetítésére a hadügyminiszter ur a Hadifoglyokat gyámolító és tudósító hivatal (Budapest, IX., Üllői-út 1. sz.) kérte fel.

— **Sürgösen vennék egy Browning vadászfegyvert;** cím megtudható Orbán Balázs-utca 26. sz. alatt.

— **Az „Alba” tejszaporító sikere.** A mult számunkban ismertett s *Bodnár* Erzsébet marosvásárhelyi urleány által feltalált tejszaporító esodagyorsan válik mind szélesebb és szélesebb körben népszerűvé. Sok háziasszony siet vele próbát tenni s hogy a próbák fényesen beválnak és a tejszaporító mennyire hasznosnak és használhatónak bizonyult: bizonyítja az elismerő és rendelő levelek nagy tömege, melyet a feltalálónak naponta szállít a posta. Orvos-vegyész-szaktekintélyek a legelismertebb és legdicsérőbb véleményüket nyilvánították az „Alba”-ról.

Legújabbán aztán ennek, ügyes magyar leánynak praktikus, áldásos találmánya meghódította a — hadsereget is. Most a haderő érdeklődik legintenzívebben a magyar találmány iránt.

Maga *Höfer* h. vezérkari tönök nagyon érdeklődik a tejszaporító iránt s az azzal tett próbát kiválóan kielégítőnek találván, nagyobb mennyiséget rendelt a feltalálótól népelelmezés céljaira. —

Mintán és használati utasítást készséggel küld a feltaláló: *Bodnár* Erzsébet, Marosvásárhely, áll. gyermekmenhely.

— **A tordai hadi árvák** javára tordai hazafias érzésű iskolás lányok a mult vasárnap délután Baumgärtner Margitka és Pethő Gizike polgáristák buzgó vezetésével és lelkes közreműködésével igen szépsikerű műsoros előadást rendeztek,

melyen mindenik szereplő a lehető legjobbat produkálta s a nagyszámu közönség meleg tapsait kiérdemelte. Igen sikerülten szavalt: Csongvai Rózsika. Monologot adott elő: Kövendi Erzsike. Szavalt: Baumgärtner Margitka. A „Hófehérke” c. szindarabot sok ügyességgel adták elő: Haltrich Böske, Müller Fini, Kövendi Erzsike, Baumgärtner Margitka, Farkas Ilonka, Csongvai Rózsika, Baumgärtner Józsiika, Veress Irénke, Müller Frida, Pethő Gizike, Demeter Rózsika. Szavalt: Pethő Gizike. Monologot adott elő: Haltrich Erzsike. Szavalt: Baumgärtner Józsiika. Szavalt: Pethő Gizike.

Az előadás összesen 75 koronát jövedelmezett, melyet a rendezők lapunkhoz beküldtek, mi pedig eljuttattuk Betegh Miklósné Kegyelmes Asszonyhoz.

Felülfizettek: Müller György, 2 K. 40 fill., Mihályfalvi Kálmán 3 K., Haltrich Jánosné, Demény Erzsike, Baumgärtner Margit, Haltrich Böske 2—2 K., Dávid Gyuláné, Mátyás Mátyás, Bardócz János, Barducz László, Murvai István, Székely Lászlóné, Juhász Károly, Gegesi Sámuel, Balogh János, Demeter János 1—1 K. István Vilmosné, Kálmán Mariska 1 40—1 40 fill. Farkas Ilonka 90 fill. Veress Miklósné 80—80 fill. Kálmán Ferenc 60 fill. Veress Jánosné, Kóbori Józsefné, Kövendi Gizike, Kóbori Józsefné, Kövendi Jánosné 40—40 fill. Csia Iluska 30 fill. Bördi Annuska, Merklin Ilonka, Székely Marcsa, Bartha Ilonka 20—20 fill. Bájer Veronka, N. N., N. N., N. N. 10—10 fill. Köszönet illesse e helyen is a szíves felülfizetőket!

— **Az eltűnt és hadifogságba került katonák hozzátartozói kötelesek** az illetőket a hatóságnak sürgösen bejelenteni. A bejelentés bejelentő lapok kitöltésével történik. Ilyen lapok a katonai ügyosztályban és a rendőrbiztosoknál díjtalanul kaphatók.

— **A reformáció 400-ados évfordulója** alkalmából az ötödik templomban és a városi közgyűlési teremben elhangzott beszédek most vannak sajtó alatt; e napokban megjelennek 3500 példányban, a mikor minden jelenlétnek és érdeklődőnek alkalma nyílik a gyönyörű beszédek egy füzetben megszerezni.

— **A háborús uzsoranyereségek elkobozása.** Törvényjavaslat kerül az országgyűlés elé, amely sok hadi milliomosnak fog fejfájást okozni. Ez a javaslat kimondja a háborús uzsoranyereség elkobozását. A javaslat szövege a következő: Aki illetéktelen nyereségre tett szert azáltal, hogy közszükségleti tárgyak, élelmiszer takarmány fűtő és világítóanyagok, vagy hadi szükségleti cikkek szállítására vonatkozó szerződést előkészített közvetített, vagy kötött, a mennyiben azzal az államnak és a népnek háborús helyzetét nyereszkesedési vágyból kihasználta, az így szerzett nyereséget, mint jogtalan gazdagodást az államkincstárnak kiszolgáltatni köteles. — Illetéktelenek tekintik a maximális árak túllépésével és a lánckereskedéssel elért nyereséget is.

— **A német honos hadköteleseknek** haladéktalanul jelentkezniök kell a katonai ügyosztályban. Jelentkezéskor a személyi és katonai adatokat igazoló okmányok felmutatandók.

— **Honvédárvák otthona.** A hősi halált halt, Erdélyt védett honvédek árváinak istápolása, gondozása, felnevelése — mint egyik legfontosabb magyar nemzeti érdek, illetve megcsikszentmihályi Sándor Pető mezőkapusi földbirtokos fenkölt lelkét és meleg szívét akkor, midőn Ugron G. belügyminiszterhez intézett beadványában felveti az eszmát: alakítsunk telepítési alapon honvéd-árva otthonokat, hol honvéd árvák, özvegyek és rokkantak ellátást találjanak. Ő maga pedig az első székely honvéd-árva-otthon részére felaján-

lotta, vagyis odaadományozta mezőkapusi 100 holdas birtokát, megfelelő urilakkal és gazdasági épületekkel. A nemesszívű hazafias áldozatkészség gyönyörű példája ez az adományozás.

— **Nagy visszavándorlás.** A nyert értesülésekből és a jelekből ítélve, a háboru befejeztével Amerikából igen nagy visszavándorlás fog megindulni Európába. Több mint egy millió magyar ember jelentkezett eddig a hajózási társaságok amerikai ügynökségeinél Magyarországra való visszatérésre. Szeretettel várjuk őket!

— **Mindent a hazáért!** Benczur Gyula a magas kora dacára is java művészi erejében levő mester finom, megkapó képen örökítette meg a magyar áldozatkészség gondolatát: hogyan bucsuzik a magyar katoná családjától, hogyan vág neki a világ-háboru borzalmainak, nyugodtan férfiasan. Benczur felajánlotta művét a Hadsegélyező Hivatalnak, amely 200 reprodukciót készített róla és a számozott reprodukciókat darabonként 30 korona árban forgalomba bocsátja az elesett katonák özvegyei és árvái alapja javára, a művészi kivitelű ez korlátolt számuk miatt is értékes reprodukciók megrendelhetők a Hadsegélyező Hivatalnál, V., Akadémia utca 17. sz.

— **Hadi tájrajzi kiállítás Erdélyről.** A honvédelmi minisztérium érdekes kiállítás tervével foglalkozik. Erdély összes hadászati szempontból fontos tájait s így a román betöréssel kapcsolatosan a Nagyszeben körüli, valamint a vöröstoronyi és predeáli szorosnál vívott ütközetek tájait is be fogja mutatni festményekben, rajzokban, fényképekben, képeslevelezőlapokban, szobrokban és domborművekben. A tervezett kiállítás a lembergi hasonló intézmény sikerére számíthat, sőt tekintve Erdély táj- és néprajzilag sokkal festőibb és vadregényesebb vidékeit, közérdeklődésben még azt felül is múlja. Az anyag összegyűjtése most van folyamatban.

— **A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára** negyed évre öt korona, a „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 24. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, fél-évre 2 korona 40 fillér.

— **Oránként egy millió korona.** A budapesti krisztinavárosi kaszinóban Exner Kornél közigazgatási bíró a mult héten érdekes előadást tartott a világháboru költségeiről és az államoknak a háboru okozta adosságairól. Az előadás szerint Magyarország háborus kiadás naponta 24 millió koronára rug. Erre tehát minden órára ke-rek egy millió korona esik.

— **A „Kritika” című évkönyv** eddig megjelent füzetei beigazolták azon irány követését, melyet maga elé tűzött. Az irány változatlan fog maradni. A magyar nemzet érvényesülése minden oldalon úgy a bel-földi, mint külföldi területeken be fog következni. Ez volt és ez lesz a „Kritika” célja. — E feltétlen elsőrangú, pártatlan és élénk közgazdasági és társadalmi évkönyv előfizetési ára 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest VII. Vörösmarty utca 13. Felelős szerkesztője Horváth Endre.

Ügyes elárusító-leány felvétetik a Frenkel Bazarban.

NYILTTÉR*)

A „Nemzeti Kávéházat” Tordán f. hó 15 én átveszem, bárkinek ott követeléseit volnának, addig kérem bejelenteni nálam.

ANTKÓ KAROLY

Torda, Zenész-u. 1.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

A TORDA-ARANYOS VÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Egyesületi tagoknak:
tagsági illetmény fejében

SZERKESZTŐ
TÖRÖK BALINT
egyesületi titkár

Titkári hivatal:
Torda, Vármegyeház I. em.

A borkereskedelem szabványai.

Irtá: dr. Drucker Jenő, a „Borászati Lapok” szerkesztője.

Magyarország évi borforgalma normális termés esetén a nem jelentéktelen behozatalt is számításba véve, öt és több millió hektolitert tesz ki. Miután a termelők túlnyomó többsége csak fél és egy hold közti területtel bír, a termékek pedig — sajnos! — igen szomorú átlagot tüntetnek fel, bátran állíthatjuk, hogy évenként legalább, ha nem több, egy félmillió adás-vételi szerződés kötődik és bonyolítottatik le, melynek tárgyát bor képezi.

Hozzá kell ehhez számítani azt a sok-sok ezer üzletet, melyet egyrészt nagykereskedők kiskereskedőkkel, mindkettő pedig fogyasztási szövetkezetekkel, vendéglősökkel, társaskörökkel, szatcsokkal, fűszeresekkel, kávéoskál, sőt nagyobb magánháztartásokkal is bonyolítanak le. Ez is mind hordóüzlet. Tehát a palackbor és pezsgőforgalmat kikapcsolva végtelen sorozata a boreladásoknak folyik le napenként az országban, melyek nagy részénél még csak írás sem tanusodik az üzlet megtörténéséről.

Az ügynök vagy bizományos által — gyakran — azonnal kiállított őrleap, vagy a noteszből kitépelt papírlap, legjobb esetben egy hevenyészett üzleti levél a megtörtént birtokeserének külső megpecsételése.

Elképzelhető, hogy olyan kényes árnál, minő a bor, melynek kereskedelmi forgalmát külön törvény szigorítja, mely pénz- és fogházbüntetéssel fenyegeti még a jóhiszemű eladót is és melynél szín, zamat, alkoholtartalom, évjárat, fajta, tisztaság, egészség, őrleap, a szállítás ideje, módja, mellékkörülményei tekintetében annyi mindenféle lehetőség forog fenn, ezernyi ezer alkalom kínálkozik egyrészt az egyezs ékjíjzására, másrészt a megállapodás különféle magyarázatára.

„Usance” eddig az volt, amit az erősebb fél a gyengébbre rá tudott diktálni. És a rosszhiszeműség fel nem kent papjai, az alkalmi ágensek, az ő rábeszélő képességükkel, az ő találékonyságukkal gyakran úgy behálózta a tapasztalatlanabb felet, hogy attól koldult. De az ügynökök — így is, úgy is — mindig jó üzletet csináltak.

A kifejeződött és mindenki által tisztelt tartott borüzleti szokások hiányát a magyar ügynöki intézmény — azaz, hogy abszolút szervezetlenség — még megkoszorozta. Szüret idején a vasúti hordártól és bérkocsistól kezdve mindenki felelőssége — nagyobb terméskor — borügynököknek és, az illetéktelen közvetítők nagy része nem ért hazánk nyelvén, a helyesírás törvényeit számos szónál épen úgy átlépi, akár a lovagiasság vagy becsületesség sorompóit. Ezek képviselik borvidékenként a „borusance”-t. Amit ők mondanak, amit ők ígérnek, azt kell a gyanútlan eladónak

vagy vevőnek elfogadott helyi szokásnak tekinteni.

Örömmel fogadjuk ezért a M. Kereskedelmi Csarnok kezdeményező lépését bor szokások életbeléptése tekintetében. Utóvégre a forgalom egy jelentékeny része ügynökök nélkül, levelezés, mintaküldés, közvetlen érintkezés útján és teljes jóhiszeműséggel bonyolítottatik le. Egyelőre legalább ezeket az üzleteket kell egy szabatosan megfogalmazott codex keretei közé szorítani.

A mozgalom a magyar borkereskedelemnek ujabban legélénkebb piacáról, Gyöngyösről indult ki és a tervezet első fogalmazása Heuduska Rezső igazgatót vallja szerzőjének. Ezt az impurumot szerző volt oly szíves, hozzászólás végett, e sorok írójának még a tél folyamán beküldeni és a tett megjegyzések nagy része új átdolgozással honoráltatott. Így került azután a szabályzat a M. Kereskedelmi Csarnok borkereskedelmi szakosztálya elé, mely azt viszont hozzászólás végett a szőlősgazdák egyletének küldötte meg.

A MSzOE. igazgató-választmánya a m. hó végén tartott ülése alkalmából az üzleti szokásokat alaposan megvitatta és némi kiegészítéssel és módosítással ellátva küldte vissza a Csarnokhoz, egyúttal felajánlva, hogy amennyiben a Csarnok bizonyos korrekturákat nem tudna magáévá tenni, a MSzOE. készségesen képviseltetné magát egy olyan enquete-n, melyen a merkantil és agrárius felfogást összehangba tehetné hozni.

Alkalmat akarván nyújtani minél szélesebb gazdaköröknek a hozzászólásra, közöljük ezeket a „borüzleti szokások”-at abban a formában ahogy azt a MSzOE. legutóbb elfogadta.

Borüzleti szokások.

1. §. Must elnevezés alatt tiszta szőlőnedvből előállított zajos erjedésbe még át nem ment italt kell érteni.

Bor elnevezés alatt tiszta szőlőnedvből szeszes erjedés által előállított italt kell érteni.

Kiforrított bor elnevezés alatt erjedésen átment bort kell érteni.

Nyersen lefejtett bor elnevezése alatt vastag seprőtől mentesített bort kell érteni.

Tisztán lefejtett bor elnevezése alatt pedig aljbortól mentesített bort kell érteni.

2. §. A must és bor belföldön és Ausztriával való forgalomban százliternyi mértékegység szerint árusítatik. A dalmát és vámkülföldi forgalomban bort száz kilogrammnyi súlyegység szerint is lehet árusítani.

3. §. Súlyszerint vétel esetén az áru elegysúlyára nézve hivatalos mérlegen megállapított súly az irányadó. Göngysúlynak azt a súlyt kell tekinteni, mely azonnal a hordó kiürítése után egyenként, hivatalos mérlegen megmérve, mutatkozik.

4. §. A hordokban árusított borok árát mindig hordó nélkül kell érteni.

5. §. Óborok csakis tisztán lefejtve árusítatnak.

Ha seprős ujbort szállítása lett kikötve, a seprő mennyisége nem lehet nagyobb azon seprő mennyiségénél, amely az eladott bor származási helyén annak szüretelési évében általában szokott lenni. Ha ez a mennyiség nem volna megállapítható, úgy a folyékony seprő hegyi (kötött talaj) fehér és siller boroknál a szállítandó vagy átadandó bormennyiségnek legfeljebb 3 — 6 százalékat, homoki boroknál pedig annak 5 — 8 százalékat képezheti.

6. §. A bor szesztartalmát Malligand-féle készülékkel kell megállapítani.

Meghatározott szesztartalommal kikötött ügyletek esetén, ha a szállított bor a kikötött szesztartalommal nem bír, de a hiányzó szesz fok Malligand szerinti mérő szerint legfeljebb egy negyed ($\frac{1}{4}$) százalékot tesz ki, az árut vevőnek át kell venni. Eladó azonban köteles ebben az esetben vevőnek a szesz fok - hiányért oly arányban megtérítést adni amilyen arányban a garantált Malligand szerinti szesztartalom a szállított bor szesztartalmához áll, ha ellenben a szesz fok nagyobb volna, úgy a vevő azt bonifikálni tartozik.

„Circa” v. „körül-belül” meghatározott szesztartalomnál az eltérés szinten csak a szesz fok $\frac{1}{4}\%$ -a lehet és ilyen esetben megtérítésnek helye nincs.

Ugyanez áll akkor is, ha a szállításra kerülő áru átlagban a kikötött szesztartalomnak meg nem felelne.

Ha a bor átvétele az eladásától több mint egy hóval később történik, az eladó a szesz némi ($\frac{1}{2}\%$ -nál nem több) apadásiért nem szavatol.

Ha a szállításra kerülő áru átlagban meg nem felelne, az áru átvétele meg nem tagadható, ha ezen eltérésből felmerülő összes értékevesztet ezen § második bekezdése szerinti különbözete meg nem haladja.

7. §. Must cukorfoktartalma alatt mindenkor a hitelesített klosterneuburgi mustmérő szerinti természetes cukorfoktartalmat kell érteni.

8. §. Termelőtől vagy vagonveteleknél kereskedelmi forgalomban vásárolt must vagy bor átvételéhez a vevő tartozik a szükséges hordókat szolgáltatni. Ha az ügylet nem határidőre lett kötve és a hordókra vonatkozólag külön megállapodás nem jött létre, köteles a vevő azokat az ügylet megkötését követő 14 nap alatt feladni vagy rendelkezésre bocsátani.

A kiskereskedelmi (vagonvételnél kisebb) forgalomban a szállításhoz szükséges hordókat tulajdonjogának széreime nélkül, az eladó 60 napra szóló időre kölcsön díj ellenében szolgáltatja.

Az eladó a szállításhoz kölcsönzött hordókat az átvétel napjától havonként és százliternként 50 fillért hozhat számításba.

A hordót kölcsönadó félnek jogában

áll vevőtől biztosítékul a hordó százliterenkénti napi árát követelni.

Vevő az eladó hordóit legkésőbbben a teljesített szállítás napjától számított 60 nap alatt használható, tiszta, penészesmentes állapotban, jó karban és kénezve feladó állomásra bérmentesen tartozik visszaküldeni.

Ha vevő elmulasztja a kölcsönadott hordót az elszállítás napjától számított 60 nap alatt visszaküldeni, vagy a visszaküldött hordó penészes, dohos, eczetes, vagy egyébként hibás állapotban érkezik vissza, eladónak jogában áll az ezen § második bekezdésében említett kölcsöndíjon kívül a hordó napi árának megfelelő vételárát felszámítani.

9. §. Ha vevő a saját hordóit tölti meg a megvett borral, eladó nem felel azért a hiányért, amelyet a hordók dohos, eczetes, penészes és egyéb hibás volta okozott.

10. §. A hordóknak a törvény által előírt módon hitelesítéssel kell ellátva lenni. A helytelen hitelesítésből eredő mérték-különbséget a vevő az eladóval a hordók kiürítése után azonnal és még az abroncsok megszorítása, avagy a hordók bármilyen megjavítása előtt tartozik közölni; máskülönben erre vonatkozó igénye elenyészik. A különbséget hivatalos hitelesítéssel kell megállapítani. Ha a különbség legfeljebb $\frac{1}{2}\%$ -nál nem nagyobb, a hiányt nem kell megtéríteni és vevő viseli a hitelesítéssel felmerült költségeket. Nagyobb különbségek esetén azonban eladó köteles a különbség értékét megtéríteni és a hitelesítéssel egybekötött költségeket is viselni. De mindezeket csak akkor, ha eladó nem a vevő, de általa adott hordókban szállítja a bort.

11. §. Olyan hordót, melynek űrtartalma 850 litert meghalad, szállításra csak külön megállapodás alapján szabad használni.

12. §. Ha eladó az árut vevő hordóiba töltve „ab vasut“ adja el, úgy daczára ezen kikötésnek, eladó nem köteles vevőnek a vasuti kocsikba épített hordóiba töltést végezni. Ezen kötelezettség csakis határozott kikötés esetén forog fenn.

13. §. A bort el lehet adni:

a) „készpénzért, levonás nélkül“, amely esetben a vételért az áru átvétele alkalmával kell fizetni.

b) „készpénzért“ 2% levonással.

c) „időre“ vagyis 4 óra kiállított elfogadvány ellenében.

Egyéb megegyezés hiányában a bort „készpénzért, levonás nélkül“ eladottnak kell tekinteni. Az utóbbi két megállapodás csakis kereskedők között kötött ügyletekre vonatkozhatnak.

14. §. Azonnali szállítás alatt az ügylet megkötésétől számított 8 nap alatt való szállítást kell érteni.

15. §. Ha az átvétel határnapja nem lett megállapítva, az ügyletet azonnali átvételre kötöttnek kell érteni.

16. §. Az apadás egyéb kikötés hiján az átvétel napjáig az eladót, azon túl pedig vevőt terheli.

17. §. Az idő közelebbi megjelölése nélkül „lehívásra“ eladott rendelést úgy kell érteni, hogy az átvételnek — ha részletekben is — legkésőbbben az üzlet megkötését követő négy hónap alatt kell megtörténni.

Két, vagy több hónapra szóló kötésnél a szállítandó mennyiségnek havon-

ként egyenlő részletekben való szállítását kell érteni. Ha az egyik havi részlet az illető hónapban egyáltalán nem, vagy csak részben szállított, az elmaradt mennyiség szállítását a következő hónapra és így hónapról hónapra a kötés utolsó napjáig meghosszabbítottan kell tekinteni. Ha valamelyik fél ezen szakasz értelmében a szállítást meghosszabbítottan tekinteni nem akarja, erről a másik szerződő felet legálább 5 nappal a határidő lejárta előtt ajánlott levében értesíteni tartozik.

Ezen megállapodás csak kereskedőknek egymásközi ügyleteire vonatkozhatik.

18. §. Oly ügyleteknél, amelyeknél csupán a hordók darabszáma van megjelölve, de azok űrtartalma nincs kitüntetve, a szállítandó transporthordók alatt átlag 700 liternyi, félhordók alatt átlag 350 liternyi, gönczihordók alatt átlag 136 liternyi és akós hordók alatt átlag 56 liternyi űrtartalommal bíró hordókat kell érteni.

19. §. Oly ügyleteknél, amelyek egyes hordókra szólnak és amelyeknek űrtartalma a szerződésben ki van tüntetve, joga van az eladónak $\frac{1}{4}$ — 2 hektoliteres hordókban történő borszállításoknál a hordó űrtartalmának 20%-ával, ezeknél nagyobb hordóknál 10%-kal több vagy kevesebb bort szállítani.

20. §. Ha a kötésnél a szállítandó áru származási helye nem lett meghatározva, úgy az eladó bármely borvirékről származó árut szállíthat.

21. §. Az olyan árut, mely a szerződésileg kikötöttnél jobb minőségű, nem lehet visszautasítani.

Ha azonban a felek kikötötték, hogy az áru valamely meghatározott termelő vidékről származó legyen, akkor a származási helyet a jobb minőség nem pótolja.

22. §. „Fuvarbérmentes“ eladások alatt azt kell érteni, hogy a vasuti fuvardíj az eladót terheli. A rendeltetés helyén a helyi hatóságok által megállapított illetékek vevő terhére mennek.

A vasuti fuvardíjat „Fuvarbérmentes“ eladások esetén is vevő tartozik fizetni, de a számla kiegyenlítésénél azt az eladótól levonhatja.

Ezen fuvardíjmentes eladásoknál az eladó nem tartozik az árut vevőnek a rendeltetési állomáson átadni s a szállítás összes esélyei csakis vevőt terheli.

Ez a kifejezés: „költségmentesen (frankó) vasuthoz, hajóhoz, pinczéhez stb. szállítandó“ az eladót arra kötelezi, hogy az árut saját költségén adja át a megnevezett helyen ez esetben azonban minőség tekintetében csak ab pince szavatol, de mennyiségileg az átadásig.

23. §. Ha az eladott áru mennyiségét a szerződésben ezen hozzátétellel „körülbelül“, „ezirka“, „mintegy“ jelölték meg, az eladó a megnevezett mennyiségnél legfeljebb 5%-kal többet vagy kevesebbet szállíthat. Minden más esetben a többlet vagy hiány az eladott mennyiség, illetőleg az átadásra kerülő részlet 2%-át meg nem haladhatja.

24. §. „Vagonrakomány“ alatt — közelebbi megjelölés nélkül — az a mennyiség értendő, ami egy 10 tonnás kocsiba hordóval együtt berakható.

25. §. Ez a kifejezés: „a vasutnál“, „a hajónál“, „pinczénél stb. átveendő“, a vevőt illetve eladót arra kötelezi, hogy az árut a megnevezett helyen vegye, illetve

adja át.

Eladó ilyen esetben köteles megengedni, hogy vevő a szállítandó hordók megtöltését a megtöltés helyén saját személyében vagy megbízott által ellenőrizze.

És e kifejezés „pinczében átveendő“ a vevőt arra kötelezi, hogy az összes átvételi és szállítási költségeket sajátjából fedezze.

Az esetleges helyi illetékek a vevőt terhelik.

Ez a kifejezés: „a hajóba rakva“ vagy „vagonba rakva“ azt jelenti, hogy az összes feladási költségeket — a berakodási és mérlegdíjat is beleértve — az eladó köteles viselni.

26. §. Ha a „vasutnál vagy a hajónál“ való átadás és illetve szállítás lett kikötve, a vevő által megtöltés végett kikötendő hordóknak szállítási költségei a vasut- és hajó-állomásig a vevőt terhelik, míg azoknak az állomástól a megtöltés helyéig való költségei eladót terhelik.

Ha a „pinczénél“ való átadás és illetve szállítás lett kikötve, a megtöltés végett szállítandó üres hordók szállítási költségei egész a megtöltés helyéig a vevőt terhelik.

27. §. E kifejezés alatt:

„a hónap elején“: a hónap 1-étől bezárólag 10-éig.

„a hónap első fele alatt“: a hónap 1-étől bezárólag 15-éig.

„a hónap második fele alatt“: a hónap 15-étől bezárólag a hónap utolsó napjáig terjedő időszakot.

„a hónap közepe“ alatt: a hónap 10-étől 20-áig.

„a hónap vége“ alatt: a hónap utolsó 8 napját kell érteni.

28. §. Az alkuszi díj mindkét fél részéről külön külön fizetendő és úgy a vevőre, mint az eladóra nézve csak akkor kötelező, ha ez előre kikötött. Ez egyéb megállapodás hiján minden hektoliter bor után, ha az 100 koronánál olcsóbb, 50 f., üres hordóknál hektoliterenként 20 f. 100 koronás vagy ennél drágább boroknál pedig hektoliterenként 1 korona.

Az ügynökökre írt megállapított díjak csak addig érvényesek, ameddig ebben hivatalos rendelet eziránt másképen nem intézkedik.

A bizományi díj kölcsönös megállapodás tárgya és csakis a megbízót terheli.

29. §. Mindezen határozmányok csak addig és annyiban bírnak érvényenyl, ameddig és amennyiben ezek a jelenlegi, illetve mindenkor kereskedelmi törvény, illetve bortörvény határozmányaiival teljes összhangban vannak.

VEGYES.

— Aranvosgyéresi hengerműalom rt. éeg alatt 110.000 K. alaptőkével (11 drb. 10.000 K. n. é. részvény) új malomválat alakult Aranvosgyéresen, amely megvette Nagy Mihály tordai hengeralmát és azonkívül Aranvosgyéresen új hengeralmot épít. Az igazgatóság tagjai: gróf Bethlen Bálint, ifj. Deák György, Fejér Mihály, Salamon Géza és Deák Zsigmond.

— 100 mázsa préselt, denaturált marhasót rendelt egyesületünk. Felhívjuk mindazon tisztelt tagtársainkat, valamint a megyei „Haugya“ fiokokat akik 5–10 mázsnál nagyobb mennyiséget óhajtanak ebből átvenni azt jelentsék be az egyesület titkári hivatalához. Akik ennél kevesebbet óhajtanak beszerezni kaphatnak 5–10 kg-os kockákban a tordai „Haugya“ szövetkezetben.

Kiadó FÜSSY JÓZSEF

TORDA VÁROSI MOZGÓ-SZINHÁZBAN

a következő filmek kerülnek bemutatásra:

Szombaton aug. hó 4-én

A MÉLTÓSÁGOS KALANDORNÓ

Nagyhatású detektív dráma 4 felv. Főszereplők: RITA SACCHETTO.

Vasárnap aug. hó 5-én

„LENGYELVÉR”

Svenka film,

Nagyhatású dráma 4 felvonásban. Főszerepben: L. HANSON és R. LUND.

Előadások kezdete

d. u. fél 5, és este 1/2 9 órakor:

Helyárak: Felsőpáholy ülés 1 34 K. Alsópáholy ülés 1 24 K. Prosellium páholy ülés 84 fill. I. r. támlásszék 1 14 K. II. r. támlásszék 94 fill. Kőrszék 84 fill. I. r. zártszék 74 fill. II. r. zártszék 54 fill. Erkély ülés 74 fill. Gyermekjegyek nincsenek.

Eladó

300.000 drb. első osztályu téglá az Első földgázzal berendezett cserép és téglagyárnál Torda Nagymalom-utca 34 sz. Értekezni lehet ugyanott.

Két ló részére

igás szekeret és egy homokfutós könnyű kiocsit keresek megvételre; új, vagy használt, de teljesen jó karban levőt.

Papp Fülöp fakereskedő
Kövecsi-u 9. Telefon sz. 19.

Torda-Aranyos vármegye és környékét képviselő főügynökség vezetésére kereskedelmi szakismeretekkel bíró representatív egyen alkalmazást nyerhet (önálló hatáskör nyugdíjas állás). Ajánlatokat Berlii Victoria biztosítóhoz Kolozsvár Egyetem u.—1.

Kitűnő jó Borok u. m. Rajna rizling 1912 évi litre, valamint mult év kitűnő zamatu asztali bor. Kicsinyben vagy nagyban háztól kihordva Kleinhempel Samu saját termésű borainak pincéjéből. Torda, Jókai-utca.

Vendéglők, koresmárosok, magánosok és vidéki más nagyban vevőknek árendemény, betegeknek finom félésszu bor.

Tanulónak

fizetéssel vagy ellátással egy jó családból való fiú felvétetik Füssy József könyvnyomdájában.

Likör készítéshez való essentiák

u. m.:

**Allasch,
Barack,
Kakao,
Kávé,
Cseresznye,
Meggy,
Kömény,
Narancs,**

**Ananasz,
Császárkörte,
Benedictiner,
Curacao,
Rózsa,
Absynth,
Chatreuse,
Csokoládé.**

Rum kivonat kapható használati utasítással:

Cs. Mike Márton gyógyszerárában Torda.

Torda-Aranyos vármegye alispánjától.

Szám: 7805/1917.

Hirdetmény.

Torda-Aranyos vármegye tulajdonát képező és a marosludas-mezőmehesi törvényhatósági közut 1—2 Km. szakaszán fekvő (a marosludasi vasúti állomáshoz vezető) marosludasi 1 ső számú Maroshid vámszedési jogát az 1917 évi szeptember hó 1 től 1916 évi augusztus hó elsejéig terjedő egy évre haszonbér után kívánom biztosítani s ennek elérhetése érdekében az 1917 évi szeptember hó 25 dik napjának d. e. 11 1/2 órájára hivatalos helyiségemben (tordai vármegyeház) zárt írásbeli versenyfegyverrel hirdetek.

Emeltett hidon a vámszedési jog 1 drb. szekeret vonó marha után 6 fillérben, szabadon hajtott marha lovagolt vagy vezetett ló után 4 fillérben, apró marha után, mint esiko, borju, sertés, juh, kecske után 2 fillérben kocsi szerkezettel bíró személy vagy áru fuvarozásra használt gépjárművek után 20 fill. Motoros kerékpárok után 4 fillérben van megállapítva.

Megjegyeztetik, hogy a hidon áthaladó járművek vagy állatok után melyek az napon visszatérnek csak az első átmenet után szedhetők. A vámmentességet az 1890. I. t. c. 99. §-a és az engedélyokirat szabályozza.

Felhívom mindazokat, kik ezen vámszedési jog gyakorlását irt időre einyerni óhajlják, hogy erre vonatkozó öt pecséttel ellátott zárt írásbeli ajánlatukat 1917. évi augusztus 25 napjának d. e. 11 órájáig hozzám annyival inkább adják be, mert a később érkezetteket figyelembe venni nem fogom.

Az ajánlatokhoz a megajánlott évi haszonbér összeg 20%-ának megfelelő bántpénz csatolandó, mely összeg az ajánlat elfogadása és a szerződés megkötése esetén 50%-ra lesz, mint biztosíték kiegészítendő.

Tájékoztatóul megjegyzem, hogy a vám tárgyat egv végleges jellegű vashid képezi. A vámos számára a hid mellett lakoház van építve. Az 1894. évben eszközölt forgalmi összeírás alkalmával napoként átlag 466 vonó állat ment keresztül a haszonbérlet tárgyat képező hidon.

A szerződési minta s egyéb a tárgyra vonatkozó feltételek az államépítészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt (de 8 órától déli 12 óráig és d. u. 3. órától 5 óráig) bármikor megtekinthetők.

Torda, 1917. évi július hó 20-án.

Dr. Horváth Miklós s. k.
alispán

Ajtót veszek.

Keresek megvételre egy közép nagyságu használt, de jó állapotban levő üveg nélküli ajtót. Ajánlatot kérek e lap kiadóhivatalába.

KÉT SZOBA ÉS KONYHA KIADÓ.

Értekezhetni Füssy J. könyvkeresk.

A tyukszem fáj.

a kitűnő RIA-BALZSAM
3 napi használat után gyökeresen és fájdalom nélkül irtja ki a tyukszemet, nyomtalanul eltünteti mindennemű bőrkeményedést és szemölcsöt. A hála és köszönő-iratok ezerei bizonyítják a szer kiválóságát. Ára jótállólevéllel tégelyenként 1 korona 75 fillér, 3 tégely 4 kor. 50 fill. 6 tégely 7 kor. 50 fill.

Láb, kéz és honalj izzadásánál

használja a kitűnő „ITA” hintőport és azonnal megszabadul ettől a kellemetlen betegségtől. Egy doboz ára 1 korona 75 fillér, 3 doboz 4

korona 50 fillér. Széntküldés naponta. Kapható az egyedüli készítőnél: Dr. Kemény Miklós, Kassa, postafiók 12/v.

Szám 1224—917.

Árverési hirdetmény.

Alólirott körjegyző ezennel közhirr teszi, hogy Aranyosbánya, Felsőcsőra, Szártyos, Berzesd és Muncsal községek határainak az 1883 évi XX. t. c. 3. §-ban jelzett területein gyakorolható vadászati jog folyó évi augusztus hó 12-én délelőtt 10 órakor Aranyosbányán a körjegyzői hivatalban 1917 évi augusztus hó 15-től 1927 évi január hó 31-ig terjedő 10 (tíz) évre nyilvános árverés útján a legtöbbet ígérőnek bérbe fog adatni.

Árverési feltételek az aranyosbányai körjegyzői hivatalban megtekinthetők.

Aranyosbánya, 1917 július 27-én.

MUNTYÁN DÉNES
krjz.

Birtokok.

erdők, bányák, házak eladása, vétele és mindentel kereskedelmi ügyek és megbízások korrekt lebonyolítása. — Kiterjedt bel- és kültöldi összeköttetések.

Szabados Győző

nyug. posta-táv. főtiszt hatóságilag eng. keresked.-lmi ügynöksége

12.616. sz. 1917.

TEMESVÁRI VÁSÁR-HIRDETÉS.

Az idei Szt. Jakab

ORSZAGOS VÁSÁR

folyó évi augusztus hó 9. és 10-én fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra augusztus hó 9-étől csütörtökön reggel 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1917 évi jul. hó 11-én.

A városi főkapitányság.

WÄGNER
„Hangszerkirály“
országoserte ellamert elörendü magyar
hangszerek és beszélgépek árábára
Budapest, József-körút 15.

Kérje még ma
tényképes
árjegyzékünket
és hanglemez
jegyzékünket in-
gyen és bérmentve.

Vonós-akorda, vonó- val levezetve...	10 K
Prima-tambura, réz- göngyöllel...	30
Citera, Suoni kivitelben	30
Favola, ebonit, ujezst billentyűvel...	20
Hagedül, 16 darab fel- szerelesekkel...	50
Mandolin, Suoni lapos vagy gömbölyű...	40
Gitar, Suoni, 6 húros, rezgőgöngyöllel...	40
Tárogató, 80, 100 koro- natol iskelelve...	200 K-ig
Kétszoros harmonia, a, acél...	60 és 80 K
Beszélgő, erős és tartós...	150

A világ hírd
COLUMBIA
hanglemezgyár főraktára.
Óvás! Figyeljen a Wäagner névre,
hogy máshoz ne tévedjen!

Papp Fülöp

fakereskedő tűzifa el-
adását Köveesi utca 9. sz. alatti
telepén megkezezte. Egy öl kétéves
vágásu teljesen száraz tűzifa ára
132 korona a fatelepen átvéve. —
Házhoz szállítva ölenként 8 koro-
nával drágább.

Telefon szám 19.

Legelőnyösebb bevásárlási forrás!!

A t. közönség becses figyelmébe ajánlom dúsan felszerelt

vas, fűszer, festék, liszt és anyag

NAGYRAKTÁRAMAT

Valódi **Bächer-ekék** egyedüli elárusítása

Magyar rudvasak, vasakék több minőségben, melyekert teljes felelősé-
séget vállalok. Kocsi tengelyek legnagyobb választékban. Sodrony és ko-
vácsolt szegek, épület és bútornyasak, zománczott öntött vasedé-
nyek, zománczott vaslemez edények, evőeszközök, gözvasalók, rézmo-
zsarak, tölött tűző és főzőkályhák, vaslemez főzőkályhák, vasgerez-
blyék, ácsk, lapátok, golyók, kapák, láncok és ekereszek dúsz választé-
kban.

Valamint **Steeringgyertyák**,
gyorsan szárado kenőzék, olajba tört festékek és pormentesítő
olajok. **Non plus ultra!** Szabadalmazott **SZÖLLŐ PERMETEZŐ-GÉP**
egyedüli elárusítója, ezen permetező jószágáról nállam bárki meg-
győződést szerezhet! Permetezőimhez külön alkatrészek is kaphatók. Ha-
misítatlan rézgátló, és Raffia nagyraktár.

Köszén nagyban és kicsinyben kapható teljes tisztelet

J. ESZÉNYI,

TORDA, FÖTÉR 57—59.

Telefon-szám 115.

Egy jó házból való fiú tanulóul felvétetik.

x 23 év óta fennálló és jó hírnévnek
örvendő szobafestő és mázoló cégemet a
legmodernebb cimefestéssel kibővíttem
a melyre felhívom a helyi és vidéki n.
té közönség becses figyelmét. Freund Zsig-
mond szobafestő, mázoló Torda, Jósika
M. 21 (saját ház.)

Csomagoló-lány
azonnal felvétetik.

Munkás-asszony
alkalmazást nyer a

Cs. Mike Márton
gyógyszertárában.

Cipő-javítások

jutányos árban eivállaltatnak

Ficzner József

cipész-mesternél.

Torda, főtér 40 szám.

Keresek

megvételre egy jókarban

levő „Singer & Co“ varrógépet.

Czim Jeges utca 1 szám.

TÜTSEK FERENCZ

vas-, szerszám-, gazdasági- és konyhaberendezési szaküzlete.

Telefon 72

Torda, Fötér 47.

Telefon 72

Tisztelettel értesitem a n. é. **gazdaközönséget**, hogy dacára a mostani szállítási stb. ne-
hézségeknek, sikerült a **gazdaság összes munkáihoz szükséges eszközöket** be-
szerezni s ezekből dúsan felszerelt raktárom van.

Ajánlom a legjobb minőségű **Bächer-, Acél- és fagerendélyű ekéimet** és ezek-
hez tartozó **minden alkatrészt**. Kerti eszközöket: ásó, gereblye, ágfűrés, metsző-
olló, oltókés stb.

Szőlőpermetezők s ezek egyes alkatrészei nagy választékban. Jótállásra: **kaszák**
és kasza-szerszámok. Fogas sarlók. Horgonyzott **sodronyfonatok**. **Rudvasak**, **láncok**,
tengelyek, fekte- és horgonyzott **lemezek**, **sodronyszegek** és célszerű **talpvédők**.

Kollarit, **asfalt**, és **kátrányos tető-fedél lemezek**. **Konyha edények**
nagy választékban.

Egy jó családból való fiut **tanulónak** felveszek.

Laptulajdonos Fűssy József.

Nyomatott Fűssy József vállanyerőre berendezett könyvnyomdájában